

Trobada del **Grup de Lectura Meteora** a Documenta
Pau Claris, 144, Barcelona

18 de febrer de 2019

L'Eclipsi, de Georges Perec, versió d'Adrià Pujol Cruells

Enceta els comentaris una membre del Grup que ha llegit el llibre en l'original francès de Perec. Ha quedat encantada amb el llibre, tot i que reconeix que és una obra complicada de llegir. Cal llegir-la amb atenció i, gairebé millor, rellegir-la per poder copsar tota la seva riquesa lingüística, tot el joc de sinònims i de figures retòriques o recursos literaris.

Argument i significació

La impressió general és que hi ha trama i hi ha argument a *L'Eclipsi*, tot i que costa d'identificar i de seguir. No perdre el fil argumental seria un dels altres reptes que planteja el llibre.

La desaparició d'una lletra —en el cas català el llibre no utilitza cap paraula que contingui la “a”— és una metàfora de la tràgica desaparició dels familiars de l'autor als camps d'exterminis nazis. I els personatges del llibre també són un símbol, ja que tots van morint com a representació del genocidi.

Hi ha paràgrafs i fragments —alguns prou llargs— de comprensió clara, plena i tradicional, i n'hi ha d'altres en què és molt difícil no perdre's i no haver de tornar enrere per reprendre la comprensió.

El llibre en general s'ha d'entendre com un divertiment, però planteja un dubte que ronda pel cap del lector en tot moment: tot aquest gran desgast, aquest gran esforç intel·lectual, tant per part de l'autor com del traductor, compensa el lector mitjà?

Les intervencions d'Adrià Pujol i de Núria Iceta

El gran al·licient de la trobada va ser gaudir de la presència i les opinions de les dues persones que més han treballat perquè *L'Eclipsi* hagi aparegut en català.

Adrià Pujol Cruells, el traductor de l'obra, ens diu que Georges Perec treballava sense diccionaris damunt la taula i sense cap ajut tecnològic (pensem que el llibre està escrit l'any 1968). Perec ho tenia tot al cap. Coneixia la llengua francesa amb una amplitud que li permetia jugar-hi com volia.

També ens explica què és la *contrainte* (la constricció, la dificultat, l'entrebanc) que Perec s'imposa com a repte a l'hora d'escriure la seva novel·la: no fer servir cap paraula que contingui la lletra “e” —la lletra “a” en la versió catalana d'Adrià Pujol.

Pujol descriu també la intervenció de les matemàtiques en molts dels jocs lingüístics del llibre. Posa com a exemple el mètode S+7, que consisteix a substituir en un text tots els substantius per la setena paraula que els segueix al diccionari.

L'Oulipo, la societat literària de la qual Georges Perec era membre, va ser fundada per un matemàtic i això es nota en molts aspectes dels seus treballs i en les seves experiències innovadores.

Perec no en té prou amb la *contrainte* que s'imposa inicialment i afegeix anagrames, palíndroms, acròstics i un munt de recursos amagats dins el text.

Pujol ens parla de les dues escoles de traducció tradicionals: la Bella Infidel, aquella on la bellesa de la llengua final importa més de la fidelitat a l'original, i la Fidel, que sense oblidar la bona literatura prioritza la fidelitat a la llengua d'origen; l'Oulipo, per la seva banda i per la naturalesa dels seus treballs, recomana trair, per poder traslladar, per damunt de tot, l'esperit de l'obra de Perec.

Pujol comenta que Perec escriu el llibre *contra* el lector, amb la voluntat de fer una obra argumentalment difícil o confusa, però guarnida de mil recursos que esdevenen, de fet, la gran bondat del llibre.

Aquest corrent literari basat en el joc lingüístic i en el misteri contingut en la paraula és una tendència del primer Renaixement (s. XIII-XIV), sobretot italià, adreçada a lectors minoritaris i molt formats, gairebé elitistes, ja que ens trobem en el període previ a la impremta. El plaer estètic o lúdic de la lectura mana sobre el plaer comprensiu. També es ret culte a l'enigma de les paraules, a la mística de les lletres, que ve encara de més antic, de la mateixa Càbala.

Adrià Pujol comenta que *L'Eclipsi* és un llibre que s'ha d'entendre potser més com a obra d'art que no pas com a obra literària.

Actualment Pujol està traduint una obra de Raymond Roussel, un altre autor que també estableix jocs de llenguatge com Perec.

Adrià Pujol ens confessa que, abans de publicar la seva traducció-adaptació de l'obra de Perec, va fer proves escrivint textos i articles sense la lletra "a" per veure si la gent se n'adonava i per comprovar si era possible sense que el text deixés de ser intel·ligible.

La seva traducció té clarament dos nivells: el de la necessària fidelitat a l'original i el de l'adaptació al context lingüístic i cultural català.

Com a curiositat, tant Adrià Pujol com Núria Iceta ens van comentar que un traductor de Reus també ha dut a terme una traducció de *L'Eclipsi*, però, curiosament, sense la lletra "e", com Perec. La cursa editorial, però, l'ha guanyada Pujol. Ell ha vist publicada la seva versió primer que ningú.

Cal valorar també l'adaptació que Adrià Pujol fa als referents catalans —Fages de Climent, Foix, Tísner, etc.— com a equivalents dels referents culturals francesos utilitzats per Perec.

L'editora Núria Iceta, de Llibres de l'Avenç, va recomanar que, perquè el lector en tragués el màxim profit, calia perdre-li el respecte al llibre. Encarar-lo sense por. Llegir sense gaires preguntes. *L'Eclipsi* és el tercer títol de Georges Perec publicat per l'Avenç, juntament amb *Ellis Island* i *W o el record d'infantesa*.

Recepció del lector

Una altra recomanació seria llegir aquesta novel·la com si fos poesia, sense exigir-li tanta comprensió i buscant-hi més el plaer formal i sobretot participar en el joc de la detecció dels trucs i recursos lingüístics.

Algunes membres del Grup van confessar que mentre llegien el llibre es quedaven encallades, els costava avançar, ja que el llibre no enganxa si es parteix de la visió clàssica d'un text. El llibre incita per altres raons més formals o fins i tot lúdiques.

També es va recomanar la lectura en veu alta del text. Pot fer que s'hi detectin més detalls que sense el so passarien inadvertits, més jocs formals i fonètics.

En alguns moments el llenguatge es va trobar arcaïtzant, però es va considerar lògic perquè cal aprofitar tots els recursos lèxics possibles, encara que no siguin d'ús actual.

Es va deduir que potser hauria estat més senzill per al lector mitjà haver fet la trobada abans de la lectura i no a l'inrevés. El lector necessita clarament una informació prèvia per poder gaudir completament d'aquesta novel·la de Perec.

•

Pròxima trobada del Grup: dilluns, 18 de març de 2019, 19h. Llibreria Documenta.
Obra: *Leopardo al sol*, de Laura Restrepo (Alfaguara)

Us recordem que Llibreria Documenta us fa un **5% de descompte** de les obres que llegim com a participants en el Grup de Lectura (per encàrrecs: 93 317 25 27).

Més informació sobre el Grup de Lectura Meteora: www.editorialmeteora.cat